

insulasque Vegiam (*Veglia*), Arbam, minoresque circum ad Iablonacum (*Jablonacz*), usque; insulas praeterea Iadrensis (*Zara*) maris, Sebenici ac Trigurii (*Traù*) regiones, Spalatrumque (*Spalato*) urbem cum viciniis suis, praeter Brachiam (*Brazza*) et Phariam (*Lesina*) insulas. Tradendas quoque Italiae esse Boas (*Bua*), Zironam, Solitam (*Solta*), Issam (*Lissa*), Bisovum, S. Andreeae, Pomum minoresque circum insulas, et Echinades (*Curzola*), et Melignam (*Meleda*), agrumque Catharicarum (*Cattaro*) faustum, iuxta lineam ad Czernagorae (*Montenegro*) fines productam. Italia autem Croatici regni libertatis fidem sibi sumit, eiusque finium integratatis.

Interim inter Galliam et Germaniam actiones perficiuntur ad induciarum conditiones retractandas, occupationis expensas minuendas, occupatique a Germanis territorii mutationes inducendas; de quibus quum Eden, Anglorum negotiorum ad exteriores minister, sermonem in publico Anglorum legatorum coetu haberet, addidit scire se, Germanos a Gallis facultatem obtinuisse aeroportibus Syriacis utendi; Roosevelt autem apud Americanos suos asseveravit colonias Gallicas omnes Germaniae arbitrio iam esse dimissas. Galli hasce affirmationes vehementer repugnarunt; ex quibus facile cuique apparet quo demum Anglorum septentrionaliumque Americanorum spectet oratio.

Eoque magis quod Angli aliam bellicae actionis basim amiserunt, Cretam insulam dicimus, quo primum Germani milites caelo instrumentis casum retardantibus appulere, deinde Itali iidemque Germani, post aeronavalem pugnam: tunc etiam duodecim dierum spatio territorium omne in hostium manus cecidit, Anglis copiis vel captivis factis, vel in fugam, nec sine magna clade in ipso mari, versis.

In Africa ad Tobruch vehementissime adhuc pugnatur. Italicum autem praesidium, cui Augustae Praetoriae e Sabaudica gente

hodiernus Dux praeverat, in monte Alagi ab hostibus longe maiore numero circumventum, quum per mensam et ultra strenuissime obstitisset, deficientibus tandem munitionibus, commeatibus, ipsaque aqua medicisque vulnerum remediis, in deditio- nem venire coactum est. Hostes armorum honores invicto agmini reddidere.

Claudere hodie sanguinis rivos nequimus, prius quam novae orationis mentionem faciamus, quam Hitlerus Germani populi legatis pro contione habuit die IX m. Maii; in qua resumptis belli vicibus in Hemea (Balcanica nunc vocata) regione, Italiae magna ex parte deberi asseruit quod Victoria tam brevi temporis spatio intercesserit, quippe quae post diuturna cruentaque sex mensium certamina non solum bellicas Graecorum vires compescere, sed ita eos debilitare valuerit, ut ruina evitari non posset. Monuit iterum, idque profecto pro Americanorum auxiliis Angliae deferendis, in navem quamlibet cum aut sine comitatus praesidio Angliam petentem siluros a Germanis immissum iri.

Regia funera

Lutetiae Parisiorum diem supremum obiit Natalia, Milani, Serborum regis de Obrenovica gente, vidua. Post mariti mortem et infandam Alexandri filii necem, Catholicam religionem amplexata, procul a populo, cuius regina fuerat, per annos quadraginta privata vixit bonis operibus unice dedita.

Infelix in terris, felix vivat aeternum in Christo!

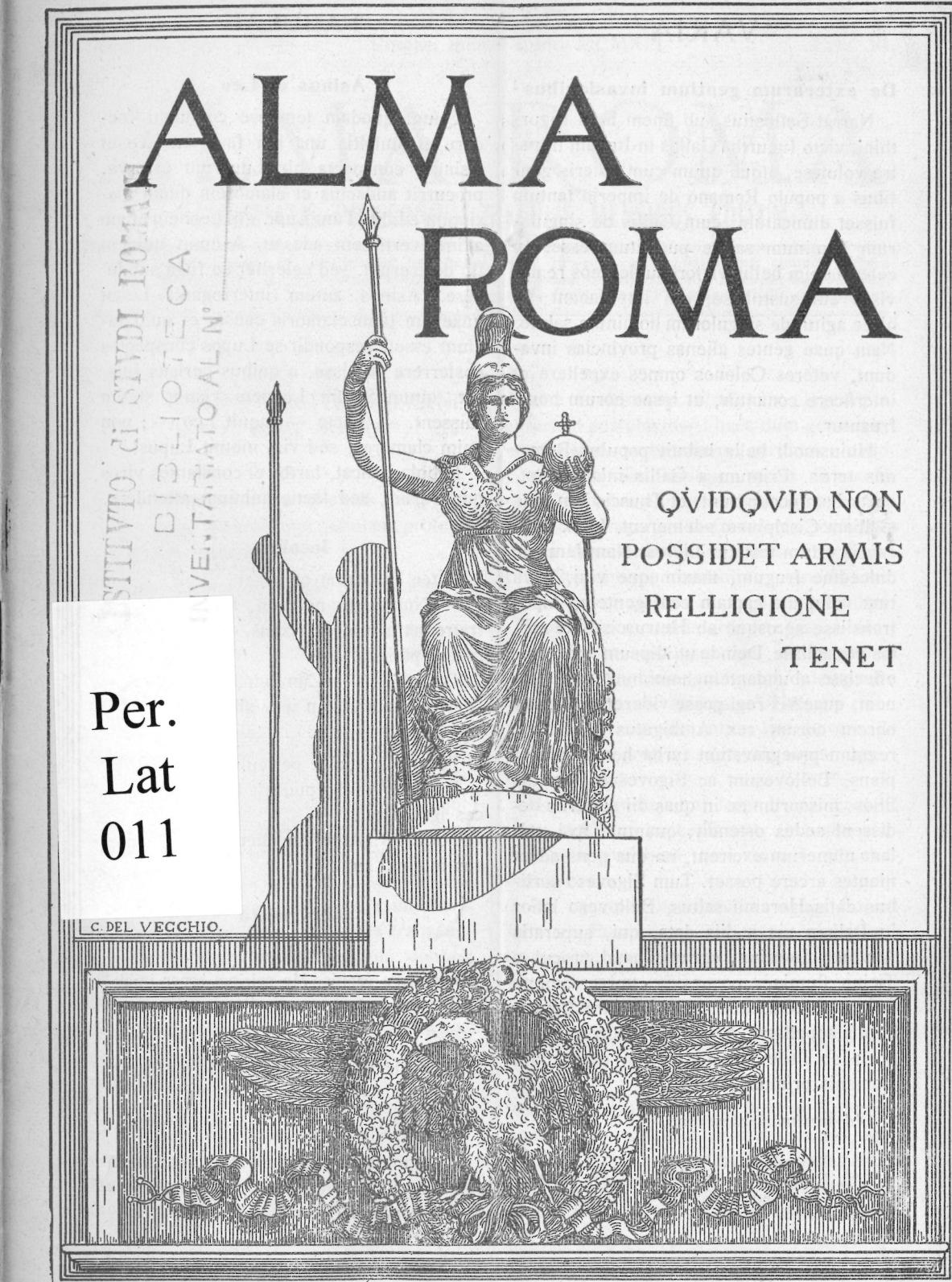
POPLICOLA.

IMPRIMATUR:

† Fr. ALFONSUS C. DE ROMANIS, Ep. Porphyreonen.
Vic. Gen. Civitatis Vaticanae.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Moderator, Sponsor.

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

De exterarum gentium invasionibus¹

Narrat Sallustius sub finem belli Iugurthini, victo Iugurtha Gallos in Italiam transire voluisse, atque quum cum ceteris gentibus a populo Romano de imperio tantum fuisse dimicatum, cum Gallis de singulorum hominum salute pugnatum esse. In ceteris enim bellis victori sufficit eos removisse aut sustulisse, qui imperabant; in hisce agitur de singulorum hominum salute. Nam quae gentes alienas provincias invadunt, veteres Colonos omnes expellere et interficere conantur, ut ipsae eorum bonis fruantur.

Huiusmodi bella habuit populus Romanus terna. Primum a Gallis inlatum est, qui urbem occuparunt, et Thuscis iam ante Galliam Cisalpinam ademerant. Id ex binis causis ortum testatur Livius. Nam fama ac dulcedine frugum, maximeque vini, novatum voluptate captam eam gentem, Alpes transiisse agrosque ab Hetruscis ante cultos possedisse. Deinde ut idipsum audent, effecisse abundantem hominum multitudinem, quae vix regi posse videretur. Quamobrem eorum rex Ambigatus exonerare regnum praegravatum turba hominum cupiens, Bellovesum ac Sigovesum, sororis filios, missurum se in quas dii auguriis dissident sedes ostendit; quantum ipsi vellet numerum excirent, ne qua gens advenientes arcere posset. Tum Sigoveso sortibus datis Hercinii saltus, Belloveso latior in Italiam via a diis data, qui, superatis Alpibus, Imbrium agrum, haud procul a Ticino flumine, occupavit, universamque eam regionem, quae aetate nostra Longobardia appellatur. Atque inde successu temporis ab iisdem Gallis ortum est bellum Romanis primum.

(Ad proximum numerum).

¹ Ex NICOLAI MACHIAVELLI opere: *De republica disputationes ex prima decade T. Livii latine vertit H. BINDI*.

FABULAE**Asinus et Leo**

Quum quodam tempore coniuncti foedere et amicitia una iter facerent Leo et Asinus, conspecta hic Luporum caterva, procurrit audacius et clamorem quam maximum edidit. Tum Lupi, qui Leonem etiam animadvertisserent adesse, Asinum quidem illi deriserunt, sed celeriter se fuga subduxere. Asinus autem interroganti Leoni quaenam tanti clamoris causa, et quid factum esset, respondit se Lupos conspectos abstergere voluisse, a quibus derisus fuisse, quum ipsum Leonem visum statim fuissent. — Recte — inquit Leo —; non enim clamores, sed vim metuit Lopus.

Fabula indicat, fortes et constantes viros non verbis, sed factis animum attendere.

locosa

Pater TUCCIO obiurgat:

— Nonne tu, nequam, fuisti, qui cum fratre natu minore rixans, eius auriculam morsu petiisti?

TUCCIO: — Cum eo quidem rixatus sum, sed auriculam ipse sibi momordit.

TUCCIO historiae periculum facienti,

MAGISTER: Te pudeat! Gracchorum vices ignorare...

TUCCIO: Atqui in alienis rebus curiosus minime sum!

Aenigmata**I**

Sum tegmen capitisi. Me spiritus asper inibit?

Divinum numen me, pie Persa, colis.

II

Infestos sibi vel fratres ego reddere par sum.

Littera mutatur? Membra quiete iuvo.

FR. PALATA.

Aenigmata in superiore Maii mensis fasciculo proposita his respondent: 1) Ars, Mars, Pars; 2) Tigris.

Ann. XXVIII

Romae, mense Iunio MCMXL1

Fasc. VI

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Premium subnotationis an. MCMXL1 est pro Italia libell. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 30 exaequans; ante solvendum rectoque tramite mittendum sive ad JOSEPHUM FORNARI doct. Romam, Via di S. Maria dell'Anima, 39 sive ad Typographiam Polyglottam Vaticanam, Città del Vaticano

CAII RABIRII EQUITIS ROMANI CASUS, VICES, NEGOTIA

In romana republica, si altius perspicere voluerimus, Aesopianam fabulam profecto videbimus, quando

Vacca, Capella, et patiens Ovis iniuriae Foedus fecere cum Leone in saltibus.

Senatorio ordini consulatus, proconsulatus, magistratum supremi honores, pontificales pleraque dignitates et munera; equestri cetera quae lucrum darent gerentibus, uti vectigalia, portoria, census, tributa colligenda. Quid plebi restabat? Officium profundendi pro patria, patriciis equitibusque vitam cum sanguine, alieni aeris adeundi quoties premeretur inopia, vendendi quae reliqua erant in miserrimis dominibus, denique una cum uxore, cum liberis in alterius potestatem necessitas transeundi, et si plures essent, quibus deberet pecunias, discerpanda, secunda, dividenda iis corpora daret.

Adversus intolerabiles conditiones hasce plebs oppressa surrexit, et pluribus antea tumultibus concitatis denique in Montem Sacrum secessit, patricios et equites orbos in orba et solitaria urbe relictura; quapropter tribunos plebis primum, qui plebem suprarema auctoritate tuerentur in Senatu, mox communes cum patriciis honores,

dehinc matrimonia vindicavit, legemque agrariam postulavit. At haec dum geruntur, et fortasse turbulentius geruntur modo Gracchanis seditionibus, modo Cinnanis et Sullanis tumultibus, modo civilibus bellis inter Pompeium et Caesarem conflatis, postea inter Octavianum Caesarem et Brutum Cassiumque productis, — nam vera causa cineri doloso supposita nominibus tantummodo quaesitis arte latebat, — Romani equites in lucra sua incumbeant vigilantissimi, nec quidquam intentatum domi militiaeque, Romae et in exteris civitatibus relinquebant, quibus ipsi auro, opibus, rerum pretiosissimarum copia augerentur.

Hinc in immensum fere divitiis creverunt, atque eo processerunt, ut hodie vix credibilia credamus, quae tunc fere communia fuere.

Rei exemplar est romanus eques Caius Rabirius Posthumus, qui neque maximus, neque princeps in equestri ordine habendus est, itemque nec ultimus, sed auream inter equites mediocritatem tenens; non enim

Sedilibus... magnis in primis eques Othonem contemptu

sedebat. Si autem talis hic, quid de T. Pomponio Attico, quem ditissimum scimus, qui plurima centena HS milia dono dabat amicis, qui tritici sex medimnos, scilicet, modios totidem viritim singulis Atheniensibus

distribuebat, qui alieno aere Athenas gravatas saepe suis opibus levabat, atque ita levabat ut usuram nunquam ab iis acceperit? Quem putas, o lector, fuisse Moeccinatem, aequum regibus potentissimis, cuius nutu, consilio, sententia omnia, imperante Augusto, administrabantur?

Exemplum ergo acceptabile cuique sumimus; nam extrema cavemus, et a maximo et minimo pariter paene distamus. Huius ergo referemus pauca, quinimo, ut inde quisque arguat, prouti videbuntur ad rem.

Ineunte ante Christum saeculo pecuniosus eques Romae degebat Caius Curtius, qui excellere et emicare p[re]a ceteris aestimabatur, et hic ante diem aetati debitum vita decedens nasciturum filium avunculo commendavit, ut tueretur et excoletet iis praesertim artibus, quibus ipse moriens et cognatus opes multas congesserant. Nascentis apud avunculum Caius Rabirius appellatus est; eo quod autem post funera patris natus esset, Posthumus est cognomine nuncupatus. Hic autem ita paternae spei, ita avunculi disciplinis respondit, ut agendi compos factus adolescens tam ab exordio se p[re]aestiterit, quam postea cognitum cives sui iudicarunt. Privatis enim clientibusque mutuum dare pecunias, mutuum et municipiis, coloniis, oppidis dare, atque haec non levi foenore parabantur; nam pro singulis centenis duodecim quotannis accipientes reddebat; verumtamen, ubi saeva necessitas aeris alieni ineundi esset, prouti Brutus sibi solutum quotannis voluit, duo de quinquaginta annua pro centenis singulis mutuandi redibant. Utrum haec eadem Rabirius provocaverit ignoramus; non ignoramus autem reges interdum ad eum confugisse ut ab angustiis, plerunque impositis, foeneratoris ope sublevarentur. At usura crudeli dabatur pecunia, ita ut Cappadociae rex Ariobarzanes Pompeio mutuanti, tria et viginti libellarum centena millia (2,300,000), Bruto centena

millia sex usurae causa annua persolveret. Praeter haec autem Rabirio patebant vectigalia, portoria, census, et quot sub hasta dababant certa pecunia proposita, quae municipiis, coloniis, oppidis redderentur; ille autem qui redempta haec, interdum parvo pretio, habebat (nam coram homine pecuniosissimo et Romae potentissimo nemo, illo licente, contra audebat licere), facultates suas quam latissime augebat, quum genus omne debentum sua voluntate ad sanguinem usque posset torquere. Verrem a Tullianis orationibus noscimus; Rabirium et huiusmodi reliquos facili conjectura noscemos.

Coluit inter ceteros Ptolomeus XIII (Auletes) rex Aegyptius Rabirium, ex quo magnam auri vim postulavit et, Caesare faciente, impetravit. Quum enim percrebuisse sermo a Ptolomaeo XIII testamentum fuisse conditum, quo populus romanus haeres totius regni Aegyptii instituebatur, Auletes autem, Ptolomaei nothus, regno excludebatur, Auletes hic cum Caesare pactus est, ut Senatus Populique Romani iussu paternum sibi regnum constitueretur, ipse vero Caesari sex talentorum millia (libellarum nostrarum 36,000,000 circiter) solveret. Caesaris, Pompeii et Crassi, qui tunc primum triumviratum obtinebant, auctoritate et potentia quaque Romae gerabantur; neque tanta pecuniarum aspergine siccos Pompeium et Crassum caruisse putamus; itaque et Senatus consulto et scitu populi, Caesare satagente, Auleti regnum confirmatum est. Rabirius, tanti negotiis sequester et medius, dimidiam pacti auri partem illico ex proprio aerario Caesari persolvit. At insurgentibus in Auletem Aegyptiis, non enim hic, tanto alieno aere gravatus, subditos tondebat suos sed deglubebat, clam demigravit Romam ut in regnum auxilio P. R. restitueretur. Aurum ad regios fastus, ad vota aucupanda profusus dabant Rabirius, cui grave impendebat nisi Auletes in regnum rediret, fieretque

facultas reddendi quae acceperat. At contra respondentibus Sibyllinis libris, nihil extricatum est, et conclamat in Ptolemaeum hunc esset, nisi Gabinius, Syrie proconsul, constituto praemio decem talentorum milium (libell. nostr. 60,000,000) haec faciente et fideiussore Rabirio, exercitu suo Aegyptum invasisset, Auletem, prostratis rebellibus, restituisse. Ptolomeus Auletes, postquam tres aberat annos, Aegyptum et solium rursus occupat; Rabirius ad curandas regis et regni opes fit administrator et administrator. Gabinius, ut pacta potiretur pecunia, mille Rabirio talenta praemio dat. Sua Rabirius et ceterorum ita curat, ut brevi Puteos naves miserit pretiosis graves mercibus permagni Romae vendendis; navem insuper arcanis oneratam ponderibus, auro scilicet rudi, aureis virgis, et gemmis.

At humana in rotis sunt, et ab apice ad imum cito labuntur. Rabirius in Aegypto carceri traditur, capite fortasse plectendus; clanculum vero evadere potuit, Romam redire, ibique res suas praedicare afflictas et perditas, seque ad assem reductum, ne quid penderet iis, qui pecunias crediderant, aut saltem ut se a fide liberaret, quam iis p[re]stiterat qui Auleti mutuum dederant, ipso suadente. At in iudicium vocatur et quia pecuniam Ptolomaeo mutuum concessisset, qua rex vota sibi inter patricios emisset, et regis administer fuisse, et particeps Gabini exstitisset. Ex his partim probari non potuerunt, partim iure facta Cicero demonstravit; equites enim nulla tenebantur lege in lucris et quaestibus erciscundis.

Dictaturam ineunte demum Caesare, Rabirium videmus huic obsequentem, et in Africa frumenta pro dictatoris exercitu comparantem; haec autem anno ante Chr. XLVI, quo erga Caesarem filii Auleti adhuc tribus talentorum milibus insolitus tenebantur.

Hi Rabirii equitis Romani casus, haevices, haec negotia, quae omnia regem potius ditissimum, rempublicam potius ma-

ximus instructam opibus, non mediocrem civis, quamquam equitis, conditionem decuissent. Quid putamus fuisse apud equites ampliorum divitiis, celeberrimis nominibus, potentia longe maiori utentes? Ab uno disce omnes.

X.

MATHIAS CASIMIRUS SARBIENSKI

Operae pretium est mentem legentium ad eum poëtam novilatinum septimi decimi saeculi admovere, qui non modo suae patriae decori fuit, sed tota in Europa cognomen Horatii Polonici sibi peperit. Quanta ille usus sit existimatione, appareat ex eo, quod carmina eius in paene omnes Europae sermones translata sunt, non minime in Germanicum.

Ioannes Nicolaus Goetz (1721 ad 1781) primus omnium tredecim carmina Sarbienviana vertit, quae post obitum auctoris in lucem prodierunt.¹ Deinde Godofredus Herderius, scriptor ille Germanorum classicus, qui poëtam plurimi aestimabat, duo carmina ex illa editione deprompta suis ad promovendam humanitatem epistulis inseruit, quorum textus ita sonat:²

AD DIVINAM SAPIENTIAM

O mens, quae stabili fata regis vice,
Ut nos pulchra tui seria consili,
An te nostra vicissim
Delectent, age, ludicra?
Nam, tu cum varia spargis opes manu,
Effusas lepido non sine iurgio
Raptamus, puerorum
Sparsas turba velut nuces.
Hic, cum sceptra capit, frangit: hic, antequam
Gestet, fracta videt. Fluctuat, heu miser,
Alteraque potentum
Mundus diripitur manu.

¹ N. GOETZ, *Vermischte Gedichte*, Mannheim, 1785.
² BERNHARD SUPHAN, *Herderii Opera omnia*, vol. 17, pag. 174 et 244, Berolin, 1881.

Punctum est, sors avidis quod secat ensibus
Inter tot populos. Hoc precor unicum
Pauper : secum avidi dum
Pugnant, tecum ego rideam.

AD RERUM HUMANARUM
FRAGILITATEM

Esset humanis aliquod levamen
Cladibus, si res caderent eadem
Qua mora surgunt; sed humant repentes
Alta ruinae.
Nil diu felix stetit; inquieta
Urbium currunt hominumque fata;
Totque vix horis iacuere, surgunt
Regna quot annis.
Parce, crudeles, moriture Publi,
Impio divos onerare questu,
Densa vicinis nimium vagari
Funera tectis.
Quae tibi primum dedit hora nasci,
Haec mori primum dedit. Ille longum
Vixit, aeternum sibi qui merendo
Vindicat aevum.

Tertium autem carmen ab Herderio ipso
in Germanicum conversum in commentario
Adrastea reperitur:³

AD CAELESTEM ADSPIRAT PATRIAM

Urit me patriae decor;
Urit conspicuis pervigil ignibus
Stellati tholus aetheris,
Et lunae tenerum lumen, et aureis
Fixae lampades atriis.
O noctis choreas, et teretem sequi
Iuratae thyasum faces!
O pulcher patriae vultus, et ignei
Dulces excubiae poli!
Cur me, stelliferi luminis hospitem,
Cur, heu, cur nimium diu
Caelo sepositum cernitis exulum?
Hic canum mihi caespitem,
Hic albis tumulum sternite liliis,
Fulgenter pueri domus.
Hic leti pedicas exuor, et meo
Secernor cineri cinis.
Hic lenti spolium ponite corporis,
Et quiquid superest mei;
Immensum reliquus tollor in aethera.

³ Apud SUPHAN, vol. 23, pag. 532, Berolini, 1885.

Sed nunc viam vivendi poëtae ipsius
prosequamur! In praedio gentis suae, cui
nomen erat Sarbiewo, vicesimo quarto die
Februarii 1595 in lucem susceptus est.
Parentes nobili loco prognati puerum duo-
decim annorum, ut litteris Graecis Latini-
isque institueretur, Pultoviam (*Pultusk*)
miserunt, ubi sodales societatis Iesu gym-
nasium moderabantur. Iam tum facultatem
poëticam manifestavit; rem ipse postea
testatur, cum Narviam, fluvium urbem il-
lam praeterfluentem, his versibus cecinit:

At tu, Narvia, quem puer
Tum primum Calabra personui fide,
Ictu pectinis hoc habe
Incisum vividi carmen in ilice:
Quem Phoebus citharae pater,
Quem lactae citharis Pierides amant,
Laetum barbita Narviam
Laetum virginei semper ament chori.

Patres autem non ignari, qualis indeoles
huic discipulo a natura impertita esset, adu-
lescentem, praesertim cum ipse ad socie-
tatem Iesu propensus esset, permoverunt,
ut die 25 Iulii 1612 nomen profiteretur.
Paulo post urbem reliquit et inter annos
1614 ad 1617 Brunsbergae, in episcopatu
Varmensi, philosophiae operam navavit.
Insequentibus annis poëtam in diversis
urbibus officio magistri eloquentiae artis-
que poëticae fungentem videmus. Anno
1620 Vilnae in studia theologica incubuit,
et biennio post ad ea conficienda Romanam
missus est.

Sicuti Horatius olim iter Brundisium
descripsit, ita ipse hoc iter Romanum, in
quo quattuor sui ordinis adulescentes co-
mites habebat, versibus persecutus est.
Posnania relicta per Brandenburgiam in
Saxoniam profectus est, ubi « apta peregrini-
nis Lipsia tecta dedit ». Iter pergenti quid
adversi prope Bambergam acciderit, ipse
nobis narrabit:

Hic alias fortuna vices, aliosque labores
Opposuit nostris insidiosa viis.

Silva fuit, multos incidunt silva per annos
Quercubus annosis illicibusque vetus.

Pergimus intrepidi tamen immemoresque latro-
Cum nos admissis insequerentur equis. [num,
Nam levis extemplo claris equitatus in armis
Umbrosum denso milite saepit iter.

Respicio; creberque manu iam fulgurat ensis
Nudus et exserta cuspide mucro sitit.

Interea pernix equitum manus advolat, et se
Prodit inauditis barbara lingua minis.

Intentant iugulis faciles ad vulnera sicas,
Et fodunt gravidis ora latusque sclopis.

Ipse meas explorat manus, manus ense carebat;
Respicio currum, currus inermis erat.

Qua data porta, ruo, dubiaeque pericula vitae
Evitaturam non moror ipse fugam.

Interea, fossae pretiosa pericula terrae,
Unum, quod tanti causa doloris erat,
Argentum, modici mala vectigalia census,
Depraedatrices diripuerunt manus.

Sed patres collegii Bambergensis inopes
viatores benigne exceperunt et novis instruc-
tos subsidiis dimiserunt. Alpibus superatis
Sarbievius mense Novembri 1622 Romam
pervenit. Aspectus urbis aeternae tantopere
tetigit eum, ut laetum sonum prorumperet:

Ipsaque Roma patet. Salve pulcherrima mundi
Roma, Palatinis ardua Roma iugis.

Pulchraque tergemini salve domus hospita mun-
Divinae salve religionis honos, [di!

Quae mare, quae terras et utroque rubentia sole
De Capitolino vertice regna vides.

Hinc Quirinales, rerum fastigia, clivi,
Hinc Vaticanae regia tecta domus.

His pater attonitum speculatus ab arcibus orbem,
Regna cui flexo procubueru genu,

Cui polus et late liquidi patet aetheris aula,
Et reserat famulas ad pia iussa fores.

O quanta rerum se maiestate coronat!
Quantaque vicinis invidet aula polis!

(Ad proximum numerum).

Vratislaviae, mense Maio 1941.

HANS LIS,
studiorum consiliarius.

Quod caret alterna requie, durabile non est.

OVID., Epist. IV.

VAGITUS

Parve, quiesce, puer, quae saeviat inscius pro-
tristesque late congerat ruinas. [cella

Limina lucis inis dum luctibus ingemiscit orbis
et priscus ordo funditus labascit.

Ne sonor armorum te suscitet improbus sopore
boomboque rauco machinae volantes,

et perterritrebus violentius impetu tonitrus
globus nitrato proruturus igni;

stridula nec Siren praenuntia sibilo appetentis
de nocte multa terreat pericli;

tormentive fragor crepitantia flammeam per ae-
immane quantum tela fulminantis. [thram

Aures ne feriant suspiria matris adprecantis
viro benigna fata militanti;

nec subito turbent spectacula limpidos ocellos
desaevientis efferata cladis.

Si iubare auroram lucescere conspicis sinistro,
tibi quid aetas proferet futura?

Cum mala tot soleat mortalibus exhibere passim,
bonamne dicam noxiarnne vitam?

Somnia perge, puer dulcissime, somniare blanda
tibique parcat atra cura morsus.

Angelus usque tegat cunabula blandiente penna
beetque visis comitèr serenis.

Rideat innumeris aetatula floribus decora
iugique vernet gaudio iuventa.

Denique sis felix, nec sanguine lacrimisque ter-
madere cernas omnibus parentem... [ram

Sed placida cur vix exergitus e quiete vagis,
genasque stillis irrigas tenellas?

Unde tibi maeror? cur inscius eiulas malorum?

cur innocens iam plecteris dolore?

Ludimur hic aevum cum ducere fingimus bea-
dumtaxat edit saeva terra spinas. [tum,

Nascimur aerumnis! Nos acriter urget et fatigat
a luce prima crimen expiandum.

Occupat ecce dolor vitae exordia, mox et adla-
parens uteque recreare natum. [borat

Mane salutat avis modulamine gestiente: nostra,
heu, vita prodit occiditque fletu!

HIRPINUS.

Prudentis proprium examinare consilia et non
cito fallaci crudelitate ad falsa prolabi: de du-
biis non diffinias, sed suspensam tene senten-
tiā.

SEN., De virt., 4.

In festo Corporis Christi

O Sacramentum pietatis, o signum unitatis, o vinculum caritatis!
S. AUGUSTINUS, Tr. XXVI in Io.

De Sanctissimo Eucharistiae Sacramento, quo nos Christus Dominus sacri sui Corporis participes effecit, dicens incipienti, difficilius est exitum quam initium invenire; ita enim in Illo omnes beneficiorum thesauri omnesque sanctitatis fontes atque Ipse sanctitatis Auctor continentur, ut nihil sanctius aut utilius, nihil excellentius aut magis divinum haberi posse videatur.

Quum enim Eucharistia arcum quidam sit, omniumque hominum existimatione et iudicio sublimius, nobis hic nec licet omnia quae sentimus, dicere, nec, si licet, vires ad altissimum mysterium perscrutandum essent satis; tantum enim onus ingenia nostra non sustinent.

Quae enim tanta potest exsistere ubertas ingenii, quae tanta dicendi copia, quod tam divinum orationis genus, quo quisquam possit, Iesu Christi in augustissimo Sacramento dilectiones, non dicam complecti orando, sed percensere numerando?

Nihil quidem, mortalibus beatius in hac vita potest contingere, quam ut divino atque ineffabili Christi Corpore refecti, in rerum caelestium deliciis conquiescant.

Nihil magnificentius, nihil praestantius, nihil denique optabilius esse potest, quam se Deo coniungere, atque ita summo illo et perfectissimo bono perfrui. Hoc enim Sacramentum, mentem nostram arctissimo amoris vinculo Deo iungit, ex quo fit, ut anticipatione quadam in terris caelesti gaudio afficiamur et, naturae divinae participes effecti, filii Dei nominemur et simus.

Cuius animum caritatis facibus non incendit tam benigna, et propensa in nos Domini voluntas, qui, tametsi nos in potestate sua et dominatu veluti servos, San-

guine suo redemptos, habet, ea tamen dilectione complectitur ut non servos vocet sed amicos et fratres?

Nihil sane nobis nec excellentius nec salutarius contingere poterat quam hoc inexplicabile caritatis pignus, quod clementissimus ac benignissimus Deus nobis reliquit animae cibus quo alimur, conservamur et augemur.

Incredibile est quanta voluptate ac laetitia nostras perfundat animas hic Panis, maxime quum terrenis molestiis et incommode conflictamur.

Iam vero minime invidendum iis quos iure meritoque beatissimos fuisse existimamus, in quorum tecta mortalis receptus est Jesus, vel qui illius vestis tactu sanitatem recuperarunt, quum multo nos beatiores et feliciores simus, in quorum animam ineffabili quadam caritate ingreditur, eamque amplissimis munibibus ornatam sibi coniungit.

Illud quoque pulcherrimum et periuncundum est christiana fraternitatis specimen; etenim clerum populum, divites pauperes, liberos servos, doctos indoctos, summos infimos, omnes denique unum agit studium, ut convivii caelestis aequae participes, clarissima luce circumfusi, vehementiore cultu ac pietate Deum venerentur.

Sed videamus huius admirabilis Sacramenti fructus atque maximam vim quam in animam infundit, quod quidem bene Christi Martyres sanctissimi demonstrant, qui, hoc divino caelestique pane refecti ac robatori, divino quadam fulgore collucebant, laetique ad crudelissimos hostes et ad exquisita supplicia proficiscebantur.

Nonne videmus eos, nec valetudinis, nec rei familiaris habuisse rationem et omnia esse perppersos, ipso Dei amore captos? Quem divini amoris ardorem consentis fuisse in sanctissimo illo puero Tarsicio, qui, quaecumque apud caecos mortales prima putantur, pro nihilo ducens, ne augustissimum Eucharistiae Sacramentum

violaretur, mortem acerbissimam, in ipso aetatis flore oppetere non dubitavit?

Quid de Ignatio, quid de Caecilia aut Agneta loquar? qui voluptatum illecebras, ac perniciosa saeculi blandimenta, generosa quadam alacritate spreverunt?

Fortunati omnes! Si nihil illustrius, nihil sanctius, nihil martyrio pro Christi fide et doctrina nobilis, caelo receptos heroes atque aeterna beatitudine perfruentes, nulla dies unquam memori Vos eximet aeo!

Finem tandem faciemus, non tamen prius quam pro tanto et tam singulari beneficio maximas Tibi, Iesu, gratias egerimus, Cuius laudes non solum nostris, sed paene omnium gentium litteris atque linguis celebrantur.

Ad Te, sub mirabili Sacramento delitescentem laeti configimus, a Te opem petimus in ea quae latius ubique funditur scelerum colluvione rerumque perturbatione, atque in hoc temporum motu in quo versamur, ut sis reconciliationis praecionum, sisque almae pacis signum perenne!

Bononiae

ANGELUS CARBONI.

DE LATINI SERMONIS NOTIS SINGULARIBUS¹

De consecutione temporum

a) Praesens aut futurum in propositione primaria praeit praesenti aut perfecto coiunctivi in secundaria.

EXEMPLA: Num quae tempestas impendat vates melius coniiciet quam gubernator? (CIC.) — Morati melius erimus, quem didicerimus quae natura desideret (CIC.) — Quamobrem hoc non debueris credere pauca dicam (CIC.) — Galli statuunt ut decem millia hominum in oppidum mittant (CAES.) — Quid legati egerint nondum scimus

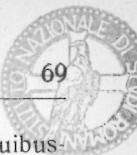
Cfr. fasc. sup.

(CIC.) — A quibus ortus sis, non quibus cum vivas, considera (CIC.) — Metuo ne artificium tuum tibi parum prosit (CIC.) — Ille albus aeterne fuerit ignoras (CIC.) — Sed iam video quid loquuntur: neque enim id occulte faciunt (CIC.) — Parvi refert unusne mundus sit an plures (CIC.)

— Vide cui fidas (PHOEDR.) — Quum aperuero quid agatur, facile vobis erit statuere quam sententiam dicatis aut quam sequamini (CIC.) — Interrogas me num in exilium ire te iubeam? (CIC.) — Quoniam quales viros creare vos consules deceat satis dictum est, restat ut pauca de eis in quos favor inclinavit dicam (TIT. LIV.) — Multae gentes nondum sciunt cur luna deficiat, quare obumbretur (SEN.) — Nescimus qui sis (CIC.) — Numerate quot ipsi sitis, quot adversarios habeatis (TIT. LIV.) — Ex quo pecunia in honore esse coepit, non quaeritur quale sit aliquid, sed quanti pretii (SEN.) — Vide quam vile sit corpus iis qui magnam gloriam spectant (TIT. LIV.) — Nescio uter utrum feffellerit (CIC.) — Permagni interest quo tibi tempore epistola redditia sit (CIC.) — Quid deceat vos, non quantum licet vobis spectare debebis (CIC.) — Docebimus ea quae videntur esse utilia neque sunt quam sint virtutis inimica (CIC.).

b) Praeteritum in propositione primaria praeit imperfecto aut plusquamperfecto in secundaria.

EXEMPLA: Lentulus aliquanto post quae sivit a Gallis quamobrem domum suam venisset (CIC.) — Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet (SEN.) — Solon interrogatus est cur nullum supplicum constituisset in eum qui parentem necasset (CIC.) — Omnes iam patefecerunt quid faciant, quid velint (CIC.) — Nimium diu teximus quid sentiremus (CIC.) — Hannibal imperavit puero ut omnes fore aedificii circumiret ac propere sibi nuntiaret num eodem modo undique obsidere

tur (CORN. NEP.) — Ut primum post di-
scessum Antonii vel potius desperatam
fugam, libere senatus haberi potuit, semper
flagitavi ut *convocaremus* (CIC., Phil., V,
11) — Vercingetorix animo *laborabat* ut
omnes civitates *adiungeret* atque earum
principes donis pollicitationibusque allicie-
bat (CAES., Bel. gal., VII, 31) — Nobili-
tatis pars spe, alii praemio inducti, singu-
los ex senatu ambiendo *nitebantur* ne gra-
vius in Iugurtham *consuleretur* (SALL.,
Iug., 13) — Epaminondas eloquentia *per-
fecit*, quod post apparuit, ut auxilio socio-
rum Lacedaemonii *privarentur* (CORN.
NEP., Epam., 6) — Unum Galli *depreca-
bantur*, ne se armis Caesar *despoliaret*
(CAES., Bel. gal., II, 31).

c) In sententiis consecutivis, ut aiunt, perfectum pro imperfecto usurpatur ad significandum statum adhuc perdurantem ex actione praeterita.

EXEMPLA: Odium paternum erga Romanos sic Hannibal conservavit, ut prius animam quam id *depositeret* (CORN. NEP.) — Dolabella tam fuit immemor humanitatis, ut suam insatiabilem crudelitatem *exerceret* non solum in Trebonio vivo, sed etiam in mortuo (CIC.) — Vitiosa Stilponis natura sic edomita est doctrina, ut nemo unquam illum vincentum *viderit* (CIC.) — Rex tantum auctoritate Cononis motus est, ut et Tissaphernem hostem *iudicaverit*, et Lacedaemonios bello *persequi iusserit* (CORN. NEP., Con., 4) — Ita detinebar, ut vix huic tantulae epistole tempus *ha-
buerim* (CIC.) — Omni Macedonum gaza, quae fuit maxima, potitus, Paulus tantum in aerarium pecunia invexit, ut unius imperatoris praeda finem *attulerit* tributorum — In Aequis varie bellatum est, adeo ut in incerto *fuerit* vicissent victime essent Romani (TIT. LIV.) — Ciceroni famam gloriamque factorum atque dictorum adeo non abstulisti, Marce Antoni, ut *auxeris* (VEL. PAT.).

J. Iss.

Selecta ex bibliothecis et archivis

Anatomica humani corporis synopsis¹

Etenim in brutis planta pedis brevior, nec ossa cruris tarso, calcaneoque recta in-
sistunt, sive illa sint solidungula, sive bi-
sulca, sive digitis armatos habentia; pae-
terea articulatio ossium cruris cum osse
femoris curvatur, et internum angulum
efficit ad anteriora, hoc est versus inguina,
et abdomen: externum vero in acutum
desinentem, ubi extendi satis non potest,
effingit versus nates. Ad haec accedit,
quod plerumque in brutis os femoris non
unicum ab acetabulo ossis illi ad genu,
quemadmodum in hominibus, sed in duas
partes divisum invenitur; quamobrem du-
plex illa articulatio brevius spatium, et
maiorem facilitatem ad flexionem affert,
hoc est pronitati multum famulatur; quae
quidem flexura nobis recta incessuris, po-
tius obfuisse, nam illam firmitudinem,
continuato femoris osse petendam, pluri-
mum debilitasset. Tandem in illis femoris
caput magis oblique articulo coxae commit-
titur: quapropter bruta commodius prona
progrediuntur; ea enim corporis positio
congruit absque ulla molestia cum nativa
inferorum artuum flexura, quae in di-
rectum sine aliquali dolore locari, diuque
detineri non patitur. Homini contra pedum
plantae longiores ossaque cruris tarso inni-
tuntur ad perpendicularum; calcaneus paulu-
rum retro exorrigitur: crura insuper ad
nates in poplitibus flectuntur, neque in-
trorsum ad inguina recurvari ulla vi, ob-
stante rotula, valent; denique cervix ro-
tundi capitum femoris in sectum magis
inclinat, suoque rotundo vinculo non ad
corporis latus, sed superna intra acetabulum
alligatur: quibus sane fit, ut crura, et
femora facilime in situm perpendiculari
proximum, tam poni, quam servari possint;

¹ Cfr. fasc. sup.

eaque ratione nos, commoditate postulante,
in pedes erigimur, eoque in situ, aequili-
brato utcunque viscerum pondere cum na-
tibus, nec non viribus musculorum pene
omnium (ceu funibus in malo navis aequa-
liter per contensionem libratis) erecto cor-
pore continemur. Ad quod sane opus non
mediocriter in nobis conductit surae crassi-
ties, in brutis desiderata, per quam mu-
sculi gasterocnemii, et solei, robustiores
effecti, fortius impediunt, quominus in
faciem corruamus; adiuvante etiam plan-
tarum pedum versus anteriora longitudine,
atque obiecto rotulae repagulo. Et quidem
non illepidum est quod passim in puerulis
observare contingit, qui, tametsi primum
in plano proreptent, tum manibus, geni-
busque nitantur; ubi demum, firmatis ar-
tibus, saxum aut quid eiusmodi prominens
offenderint, confessim propria vi nulloque
docente in altum levari connituntur, et
postquam pavidi, nutantesque aliquanto in-
cesserint, stabiliuntur, ac sine formidine,
mutato gravitatis centro in articulis, sed
terrae semper inter duas pedum plantas,
insistente ad perpendicularum linea, hilari-
ter cursitant.

Ut vero amplius confirmentur, quae de
naturali hominis statu, incessuque dicta
sunt, observare est quid in ursis simiisque
natura praestiterit. Sunt enim inter cetera
animalia ad se erigendum promptiores.
Utriusque planta pedis oblongior attributa
est: quamobrem, nitentibus simul supra
ampliorem terrae basim fere omnibus tarsi,
metatarsi ac digitorum musculis, in altum
erecti diutius continere se possunt. At in
simia, praeter longitudinem plantae ad faci-
liorem erectionem, incessum, sessionemque,
accedit etiam articulatio genuum hu-
manae non absimilis, per quam nimirum
crura retrorsum flectuntur. Quoniam vero
tam ursis, quam simiisque exilior sura data
fuit, nec non ipsa planta pedis, tametsi cum
digitis accepta appareat longa, sit tamen
pro ceterarum partium magnitudine bre-

vior, quam in homine, in magnitudine vero
plantae, seu metatarsi tota firmitudo con-
tinetur; idcirco Bartholomaeus Eustachius
(quem honoris huius subsellii gratia no-
mino) ex Galeni doctrina advertit, digito-
rum longitudinem, ac discretionem, in
simiis ad firmandum pedem, et corpus in
erecto situ sustinendum parum prodesse:
propterea diu pedibus consistere nequeunt;
sed ut situm quaerant, qui eisdem minime
noceat, ad naturalem pronitatem rever-
tuntur...

(Sequitur peroratio, quam omittimus).

I. M. LANCISI.

ANNALES

Europaeum discrimin

Iugoslavia et Graecia captis, Croatorum
que territorio in libertatem suumque ius
vindicato, horum legatio, duce Ante Pav-
elic, libertatis populi sui adsertor maximus
et vindicta, Romam venit et ab Italorum
rege petuit ut principem e Sabaudica gente
Croatorum regem designaret: Zvonimir,
ait, resumptam coronam Croatiae civi-
tatis summum imperium exprimere pro
fide in Romae religionem, et in memoriam
virtutis magnique animi, quem Eugenius
Sabaudicus quondam in civitatem ipsam
effudit. Victorius Emmanuel huiusmodi sensus
comiter excipiens regem dixit Aimo-
nem nepotem ex patre Sabaudico Augu-
stae Praetoriae Duce, nunc titulo Spole-
tani Ducis insignitum, qui praesens sese
munus suscepturum professus est. Pactio
quoque constituta est eadem die XVIII mens.
Maii de futuris Italiam inter et Croatiam
rationibus; recognitum hinc Italiae addi-
cenda Costuae (*Khostau*), Sussakii, Cabaci
Liburnica territoria, partemque Delnicen-
sis regionis; praeterea S. Marci scopulum